Nagyvárad, 1902. VIII. évfolyam. 140. szám. Péntek, junius 20.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor.
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállitva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apácza-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVARAD, junius 19.

A gazda reménye.

(K. Ö.) A gazda reménye egyuttal az ország reménye. Kereskedelem, ipar, a tőzsde, a vállalkozás mind azt latolgatja, hogy milyen lesz az aratás. A jó aratás minden téren fellendülést, a rosz aratás depressziót von maga után. Ennek daczára is azzal az érthetetlen irányzattal találkozunk, mely politikában és közgazdaságban a mezőgazdaság elnyomására törekszik. Hiszen ha nekünk mindenünk a mezőgazdasági termelés, akkor józan észszel más politikát nem folytathatunk, mint azt, mely a mezőgazdasági termelést jövedelmezővé teszi. Nemcsak azért, hogy ezzel a nemzeti vagyonosodás alapját biztosithassuk, hanem azért is, hogy a nemzeti termelés egyéb ágazatainak fejlődését tegyük lehetővé.

A földmivelési miniszteriumnak az aratási kilátásokról kiadott hivatalos jelentése elég kedvezőnek tünteti fel a vetések állását. Eszerint kilátásunk lenne a mult évi 33.70 millió métermázsa buzatermés eredményével szemben 41 millió mm. buzára, a mult évi 11.32 millió mm. rozs és kétszeres terméseredményével szemben 12—13 millió mm. rozs és kétszeres. Továbbá 11—12 millió mm. árpára és 10—11 millió mm. zabra. Tavaly termett 10.90 millió mm. árpa és 9.88 millió mm. zab. A vetések állását feltüntető hivatalos jelentés tehát összesen mintegy 10 millió mm. többletet helyez kilátásba gabonanemüekben. Ez más szóval annyit jelent, hogy a gazdák az idén 70—80 millió forinttal többet fognak bevenni terményeikért.

Igen ám, ha ez olyan egyszerü dolog volna. Ha az a nagy kérdőjel nem lebegne azonnal a szemeink előtt, valahányszor a mezőgazdasági termények értékesitéséről van szó.

Először számolnunk kell az időjárással, mely az aratás befejeztéig számottevő perczenttel redukálhatja kilátásainkat és számolnunk kell az értékesitési viszonyokkal, a börze és spekuláczió magatartásával.

Az időjárást illetőleg maga a hivatalos jelentés sem biztat nagy reménynyel. Megállapitja ugyanis, hogy ezek a kedvezőknek mondható adatok csak jun. 10-ig vonatkoznak. De azóta igen gyakoriak a ködök, a záporok, jégesők és felhőszakadások, mind meg olyan csapás, a mely a legjobb reményeket is meghiusithatja, a mi sajnos, több vidékről már el is mondható és igy az ilyen abnormális időjárásban el kell készülve lennünk arra is, hogy aratásig a terméskilátások még lényeges módosulást szenvednek.

Ezt mondja a hivatalos jelentés. Nekünk sajnos, hozzá kell tennünk, hogy ezek a jövendölések részben már teljesedésbe mentek. A mesterséges és természetes takarmányok behordását a folytonos esőzések lehetetlenné teszik. A rozsda ugyancsak ebből az okból félelmetesen terjed. Kilátás van tehát arra, hogy a legközelebbi jelentés a termés kilátásokat tetemesen csökkenteni fogja.

Egy hódmezővásárhelyi sürgönyünk már a buzának egy ujabb betegségét és szörnyü pusztulását konstatálja.

Ebből az következnék, hogy a gazdát a jobb árak fogják kárpótolni. Annál is inkább, mivel a készletek fogytán vannak és a világpiaczokon általában szilárd irányzat uralkodik. Amit az amerikai termés kilátások is igazolnak.

Csakhogy itt bajos logikusan következtetni. Mert eltekintve attól az esettől, mikor rendkivüli rosz termések vannak, a fő-gabonapiacz, a börze, egyáltalában nem veszi figyelembe a termés eredményeket. Mindaddig t. i. mig a készárut alacsony árakkal a gazda magtárából ki nem csalta. Akkor egyszerüen konstatálja, hogy rosszul mérlegelte a termés eredményeket. Csakhogy ez a szándékos csalódás milliókat és milliókat harácsol össze a gazda rovására. Azonkivül az örlési forgalom el lévén törölve, itt is csak érvényesülnie kellene valamelyest a gabona vámnak. Ebből sem látunk sokat.

És igy lesz ez mindaddig, mig a gazdának nem lesz beleszólása az értékesitési viszonyokba. A gabona termelés minden koczkázatát a gazda viseli, jogos követelés, hogy az árak meghatározásában is része legyen. Hogy ezt elérhessük, szükséges, hogy más országok példája után indulva a fedezetlen határidő üzleteket eltöröljük, és az országot gabona raktárakkal behálozzuk, mely a kis gazdát is a nagyban való eladás előnyeiben részesitik.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Dr. Károly György Hugó.

(Vége.)

Károly Gy. Hugót tanulmányai elvégeztével a rendkormány *Nagyváradra* küldte. Előzőleg 1861. okt. 20-án letette az ünnepélyes szerzetesi fogadalmat, mely által a jászóvári premontrei kanonokok bekebelezett tagja lett.

Alig 21 éves korában örömmel, de némi elfogultsággal s aggodalommal távozott Jászóvárról *Nagyváradra*. A hol három évvel azelőtt mint tanuló ült az osztály padjában, ott most a tanszéken fog helyet foglalni. Leendő VIII. osztálybeli idősb tanitványai között voltak többen, kikkel három évvel azelőtt, mikor a gimnáziumot bevégezte, mint akkor V-ik osztálybeliekkel személyes jó viszonyban volt. Ez okozta elfogultságát. Aggodalma pedig a m. kir. helytartótanács által hevenyészett s az 1861—62. tanévre kiadott uj tantervre vonatkozott, mely a történelmet két tanszék között osztotta meg, oly módon, hogy az egyik tanitsa a világtörténelmet a VI., VII. és VIII. osztályban s mellette a filozófia egész körét a VI., VII. és VIII-ikban, ez utóbbi osztályban oknyomozólag. A hazai történelemhez volt azután még csatolva, mivel latinul »historia naturalis«-nak nevezik, a természetrajz a III., IV., V. és VI. osztályokban. A hazai történelem mellett tehát, mely a tantárgy felosztásakor Károly Gy. Hugónak jutott, még egy, különben igen fontos, kedves s rendkivül hasznos tantárgygyal is kellett nagy időpazarlással foglalkoznia, mely választott szakmájával semmi rokonságban nem állott. Igyekezett ugyan feladatának ebben az irányban is megfelelni, de ezt legfölebb csak elméletileg tehette, s nem közvetetlen gyakorlati oktatással, melyre bizony főtantárgya mellett ideje sem jutott.

Az 1861-iki kisérlet alkotmányunk helyreállitását illetőleg meghiusulván, egy lustrumon tul az u. n. *provisorium* kormányozta hazánkat, mely csak annyiban különbözött az elbukott absolutizmustól, hogy a külsőségekben tágitott valamit a rendszer eresztékein, egyébként azonban *Schmerling* birodalmi főminiszter elvei szerint az »összmonarchia« jármába akarta fogni nemzetünket is, holmi ósdi nemzetiszinü alkotmányos kötelékkel. De az igaz hazafiak nem állottak kötélnek. Nem a történelem tanárai sem, kiktől pedig szigoruan várta és követelte az uj kormányszék, hogyily meghamisitott szellemben tanitsák tantárgyukat. A cs. kir. iskolatanácsosok helyeit tankerületi kir. főigazgatók foglalták el, kik ez irányban ugyancsak »hüségesen« teljesitették kötelességeiket. A történelem tanárait ugyancsak éber ellenőrzés alatt tartották. Ennél azonban sokkal kellemetlenebb volt reájuk a kémkedés, mely nemcsak az iskola falain kivül hatóságilag, hanem magában az iskolában is környezte őket az itt rekedt s hivatalukból kicseppent Bach-hivatalnokok s egyéb, hivatalok után törtető kétes egzisztencziák iskolás fiainak részéről, mint ez Kassán is történt *Várszéli* Arminnal († 1890), kit egy adótisztviselő apa feladott egyenest a kormányszéknek, forradalmi velleitásokkal vádolva őt, de kit a derék főispánhelytartó *Lánczy* elcsapatott, mert a vád alaptalansága kiderült, a tárgyilagosság pedig, mint maga Lánczy kifejté jelentésében, kötelessége a történelem tanárának. Különösen szimatoltak azok után, kik tárgyukat *Horváth* Mihály tankönyvének szellemében adták elő, mert ez a legszigorubban meg volt tiltva. Persze csekély kivétellel, hiába.

Az ország teljes hatalmu kormányzója *Pálffy* Móricz gróf, 1862-iki tavaszi körutjában kemény szavakkal korholta e miatt az előtte tisztelgő tanártestületeket. Debreczenben azonban ugyancsak megjárta. A főispáni helytartó itten az összes intézetek tantestületeit együttesen rendelte tisztelgésre a kormányzó elé. Dr. *Kardhordó* Ambrus († 1891), a kegyesrendiek érdemes öreg igazgatója s a negyvenes évek első felében Temesvárott és Váczon jónevü történelem-tanár, kit a tisztelgők mint üdvözlő szónokot élükre állitottak, sajátságos és bámulatos nyugalmával végig hallgatván a kormányzó toporzékolva és haragosan eldörgött korholásait, melyek közben még elcsuktatással is fenyegette őket, ha Horváth Mihály »rebellis« szellemében tanitanak. — felszippantotta mindig két ujja között tartott burnótját s flegmatikus nyu-

ORSZAGGYÜLES.

—

A főrendiház ülése.

Budapest, junius 19.

Csáky Albin gróf 11 órakor megnyitja az ülést és bejelenti, hogy a főrendiház utolsó ülése óta három érdemes tagja a Háznak: br. *Vécsey* József, *Pável* Mihály és gróf *Hunyady* Imre elhunytak.

A Ház jegyzőkönyvileg ad részvétének kifejezést.

A beérkezett jelentések azután tudomásul vétettek.

A gazdasági bizottság jelentésénél felszólalt *Zichy* Nándor gróf: Kérdi, hogy vannak-e megfelelő szakértő emberek, a kik az uj országházat kezelhetik.

Csáky Albin gróf kijelenti, hogy a müszaki közegek csak egy évre választatnak.

Ezután a tételt elfogadták.

Interpellácziό Mangra ügyében.

Esterházy János gróf: Nagyméltóságu elnök ur! Méltóságos főrendek! Mindnyájunknak sajnos tudomásunk van a legutóbbi aradi püspökválasztás eredményéről. Tudjuk és ismerjük Mangra ur magyarellenes müködését a memorandum-pör idejében s azon időben, amely ezen pert követte. Nem akarom magamat azzal alterálni, hogy őt prótheusi átalakulásában tovább kövessem. Nem is emlitem ezen ügyet más okból, mint abból, hogy Mangra ur megerősitése esetében itt közöttünk helyet foglal el. Egészen félretéve azon politikai szempontokat, amelyek Mangra ur ellen szólanak, nem kell elfelejteni az ő privát viselkedését sem, a mely hallomás szerint annak idején utczai botrányokra is adott alkalmat. Hiszen még Romániában sem nevezik őt másként, mint »pópa csilibidáki«, mert akkor ott tartózkodott, amikor Ghennadie metropolita ügye volt napirenden és akkor ugy viselkedett, hogy ezt az elnevezést tartották akkor rá legjobban illőnek, ami körülbelül annyit tesz, hogy részeges pópa. Vajjon olyan igen kivánatos-e, hogy egy ilyen egyén foglaljon közöttünk helyet, aki idehozza magyarellenes agitátori babérjait és esetleges kávéházi scenáinak nyomait. Vajjon helyet foglalhat-e közöttünk az, akivel esetleg megtörténhetik, daczára annak, hogy püspök, hogy az ugyanazon városban kommandirozó generális azt mondja, hogy vele egy asztalhoz nem ül, miután megtörténtek vele olyen dolgok, amelyeket róla állitanak. Ezek után a következő interpellácziót terjesztem be a belügyminiszterhez:

Interpellácziό a belügyminiszter ur ő Nagyméltóságához.

Szándékozik-e a Nagyméltóságu miniszter ur nemcsak a metropolita utján, de direkt információ utján meggyőződést szerezni azon vádak természetéről, a melyek a legutóbb megválasztott aradi gör kel. román püspök ellen nemzeti és különösen erkölcsi szempontból emeltettek és emeltetnek.

Szándékozik-e ezenkivül a fenntnevezett püspök ur ellen felmerülhető adatokat, különösen még azon szempontból is elbirálás alá venni, hogy a nevezett püspök ur mint ilyen, a magyar főrendiháznak tagjává is válna ha megerősittetne.

Gróf Esterházy János.

Az interpellácziót kiadták a belügyminiszternek.

Ezután vita nélkül elfogadták a képviselőháztól érkezett törvényjavaslatokat.

Az uj müegyetem tételénél *Zichy* Nándor gróf szemére veti a kormánynak, hogy nem volt takarékos.

Wlassics Gyula válasza után a tételt elfogadták.

—

A képviselőház ülése.

Budapest, junius 19.

Elnök: Gróf *Apponyi* Albert megnyitja az ülést.

A mult ülés jegyzőkényvének hitelesitése után, napirend előtt

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter egy törvényjavaslatot nyujt be az ország némely vidékén jelentkező inségek enyhitésére.

A Ház a bizottsághoz utalja, ezután harmadik olvasásban elfogadja az állami számvevőszék szervezetének módositásáról szóló törvényjavaslatot.

Elnök: Következik a honvédelmi miniszter javaslata a népfölkelés teljes felfegyverzéséhez szükséges ismétlő fegyverek beszerzése iránt.

Bakó József: Nem látja beigazoltnak a honvédelmi miniszternek ujabb kivánságát. Hiszen a delegácziόban a nagy Agenor folytonosan a fennálló békét hangoztatta. A magyar nép különben is alig birja már a nagy adózásokat, nem lesz már annak más földje nemsokára, mint az a kis terület odakünn a temetőben, hol egyenként ássák meg a becsületes magyar állampolgár sirját. A kormány titkolja, hogy a pénzkészletet miért gyüjti, de ő látja, hngy a katonaságnak. Mikor az a sok ezer és ezer hivatalnok nehéz sorsának enyhitését, fizetésének rendezését kérte, a kormány ridegen azt válaszolta, hogy most nincs reá pénze; ezt felelte a protestánsoknak is és milyen különös, mikor ágyukra, ujabb felfegyverkezésre kerül a sor, óh akkor van pénz szegény magyar népem, kik kormánypárti képviselőt küldtetek fel az ország Házába, de be is tudjátok kötni a szemeteket. (Helyeslés a szélsőbalon, derültség a jobboldalon.) A magyar kultura istápolói, a tanitók ezrei nyomorognak, a dijnokok alig képesek betevő falatjukat megkeresni, sorsuk enyhitésére nincs pénze a kormánynak, de különös, a katonai kiadásokra van. Szegény magyar népem, kik kormánypárti képviselőt küldtetek az ország házába, de be is tudják kötni a szemeteket. (Helyeslés a szélsőbalon, derültség a jobboldalon.) Itt vannak a kivándorlási mizériák, a népet pusztitó tüdőbaj, ezer és ezer tátongó seb, melyre gyógyir kellene, a kormánynak arra nincs pénze, de a hadi dolgokra van. Szegény magyar népem, kik kormánypárti képviselőket küldtetek az ország Házába, de be is tudják kötni a szemeteket! (Derültség.) A honvédelmi miniszter mindig csak ilyen javaslatokkal áll elé, amelyekkel a népet sujtják, ne várja hát akkor, hogy népszerü legyen, hogy ez ország, e nemzet hálás legyen iránta. (Ugy van! a szélsőbalon) Van a katonáknak elég fegyver, nem kell annyi katona, nem kell a három évi szolgálat s akkor lesz fegyver a népfölkelőknek.

Barabás Béla: Minek is azoknak.

Bakó: A törvényjavaslatot nem fogadja el s kéri a kormánypártot, hogy ez egyszer tegyenek ők is kivételt s tekintsék a nemzet érdekeit. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Tóth János: Az államnak legfőbb fenntartó tényezője a polgárok anyagi jóléte. Hogy mennyire figyelmen kivül hagyja ezt az állam, példa reá az előttünk levő törvényjavaslat, mely a polgárok vállaira uj terheket ró. A legnagyobb könnyelmüség ilyen játékot üzni a nemzettel.

Szavakban a kormány mindig a polgárság anyagi jólétének emelését hangoztatja, a tettek azonban egészen mást bizonyitanak. Már pedig a katonaság Magyarországon állam az államban. A katonaság nem csinál egyebet, mint a nagyhatalmi állást akarja fitogtatni a nemzet erejével, vérével. Mikor a népfelkelést szervezték, nem is gondolták azt, hogy ennyibe fog kerülni.

---

galommal válaszolt: »*Pedig annál nincs jobb*!« A környezet csaknem kővé meredt ijedtében. De im', mekkora volt csodálkozásuk, midőn látták, hogy a hatalmas ember egészen megjuhászodva Kardhordóhoz lép s kezét vállára téve, szelid hangon igy válaszol: »No hát, tudják, ugy értem a dolgot, hogy vigyázzanak a fiatalságra s ne engedjék, hogy utczai demonstrácziókba keveredjenek, nehogy baj érje őket!« Bár minden izében osztrák s reakczionárius ó-konzervativ volt, de mint történeti magyar család sarjadékának s hivatásos katonának mégis imponált a nyilt, bátor szó. Debreczenből *Nagyváradra* ment. A tantestületek nem kis aggodalommal néztek a tisztelgés elé, a mi azonban elmaradt, mert innét gyorsan Budára utazott.

Ennek *Károly* Gy. Hugó örült legjobban, mert ő is rovásos volt. Pár év mulva nagy baj is érhette volna egészen ártatlanul. Az eset ugy történt, hogy az 1864. évi nyár elején az *Almássy* féle forradalmi kisérletet, mely tudvalevőleg *Kossuth* tudta és beleegyezése nélkül volt kieszelve, a *Schmerling-kormány* szerette volna minél több magyar hazafi kompromittálására felhasználni, hogy ezzel is uj nyomós bizonyitékokkal állhasson elő a *Lustkandl*-féle alkotmány eljátszási elmélet bizonyitására. Agent provocateuröket mozgósitott, kik a vidéki városokban egyesek czimeire fegyverszállitmányokat küldtek. Károly Gy. Hugó nevére is érkezett egy ilyen láda Nagyváradra, csak egyszerü Károly jelzéssel. Minthogy az egész városban nem volt más, ilyen család-nevü lakos, a várban székelő ad hoc delegát ladi törvényszék kiküldöttjét a rendőrség a premontreiekhez utasitotta. A házfőnök s egyben gimnáziumi igazgató, dr. *Krausz* G. László felvilágositá az illetőt, hogy van ugyan a testületnek egy ilyen nevü tagja, ki azonban már fiatal korának fogva sem árthatta magát semmiféle ilyen veszélyes politikai akargatásba, s mint főnöke jót is áll érte, hogy egészen kivül áll azon. Dr. Krausz igen nagy tekintélyben állott a kormány s a közvélemény előtt. A tenkerületi főigazgató, a jó öreg Kümmer J. H. is hasonlóképen nyilatkozott, Ez lehetett oka, hogy Károly Gy. Hugó megidézése elmaradt s az egész incidens elmult, annyival is inkább, mert a turpisság időközben több helyen alaposan kiderült, csufosan kompromittálva a kompromittálni akarókat.

Négy tanévig 1861—65-ig müködött Károly Gy. Hugó Nagyváradon, miközben 1863. szeptemberében 23 éves korában *Szaniszló* Ferencz, a váradi latin szertartásu egyházmegye apostili szellemü és nagytudományu püspöke áldozópappá szentelte. Első miséjét dr. Krausz manuductorsága mellett rendtársai segédletével s az egész tanuló ifjuság jelenlétébe a várad-ujvárosi *Szent László*-templomban 1863. október 13-án tartotta. Egy évre rá annyira megrendült egészsége, hogy rendfőnöke Répássy J. orvosi tanácsra, de a fiatal tanárhoz a fiatal sziv meleg őszinteségével ragaszkodó tanitványok nagy sajnálkozására az 1865—66-ik tanévre a tanitástól fölmentette s teljes fölépülés végett *Leleszre*, a rend ősi prépostságának társházában disponálta a nagyváradi főgimnáziumba volt feledhetetlen emlékü tanára, *Szalánczy* István házfőnöki gondjai alá. Itten csakhamar összeszedvén magát, folytatta történelmi s irodalmi tanulmányait, mint az otthelyi orsz. levéltár egyik felesküdött hites tagja (juratus conventualis) kutatgatva az Árpádkorig lenyuló régi okmányok között s érintkezve ama országosan reményteljes évben (1866.) zemplénmegyei Bodrogköz intelligens hazafiaival, kik sürü egymásutánban látogatták Lelesz hatszázados ősi várkastélyát s hányták-vetették ottan meg érdekes vitatkozásaikkal s eszmecseréikkel a készülő országos nagy s korszakalkotó eseményeket. Rendjének a visszaállitás idejétől (1802.) számitott multjára s a régi Magyarország köz- s társadalmi életére vonatkozólag itt szerzett s jegyzett meg magának sok olyan apró, de rendkivül érdekes s kedélyes történetkéket, melyek följegyezve sehol sincsenek s melyeket szintén itten lakott s jól kiérdemlett nyugalomban pihenő öreg rendtársa s atyai barátja *Zavadszky* József († 1880.) a kihalóban lévő régi eredeti magyar szerzetes alakok ez egyik utolsója közölgetett vele. Közben segitgetett nevelő intézeti jó barátjának, *Argalács* Márk, akkor leleszi plebános, most

Magyarország ezzel a törvényjavaslattal valóságos kaszárnya állammá lesz. A polgárok legnagyobb része 30 éves korától 60 évig népfölkelő osztályba van sorozva, tehát vehetjük, hogy 20 éves korától 60 évig katonai disciplinák alatt kell állani a polgárnak. Eltértek ma már attól a szellemtől, amely intenciók és czélokból állitották fel annak idején a népfelkelőket.

A javaslatot nem fogadja el. (Zajos helyeslés és éljenzés a szélsőbalon.)

Gabányi Miklós: Nem fogadja el a javaslatot, mert az a magyar nemzetre óriási terheket ró. (Helyeslés.)

Elnök: Miután szólásra senki sem jelentkezett, a vitát bezárom.

Fehérváry válasza.

Fehérváry Géza báró: Nem akar kiterjeszkedni a népfelkelők szervezésére, eszméjére, csak indokolni akarja az 56 ezer fegyver beszerzését . . .

Egy hang: Szép indokolás lesz az!

Fehérváry: Parancsol? Kérem hangosabban tessék közbeszólni, mert én egy kicsit süket vagyok. (Derültség.) Tizenhat évig várt, mig végre az utolsó fegyvert kéri, azért tette azt, hogy a nemzetet ne egyszerre terhelje meg. Hiszen tulajdonképen mulasztást követett el, mert ha valami baj történt volna, őt okolták volna, hogy miért nem gondoskodott előre a fegyverkezésről.

Rákosi: Hát lesz háboru?

Fehérváry: Ma napság már nemcsak pénz, de idő is kell a háboruhoz. Idő a felfegyverkezésre. Ha készületlenek lennénk, hol vennénk a fegyvereket?

Madarász József: Az ellenségtől.

Fehérváry: Es ha mi már csak akkor kapkodnánk, akkor rég megvertek volna, mire a fegyvereket beszerezzük. Különben ő azt hiszi hogy az ellenzék csak egy kis görög tüzet akar most a nyári szünet előtt csinálni. (Derültség.)

Rákosi: Szomoru viczczelés.

Fehérváry: De nézzük, mit hoztak fel érvelések gyanánt. . .

Bakonyi: A nyomorgó tisztviselőket . . .

Rákosi: A tanitók.

Lengyel: A dijnokok sorsa.

Madarász: A kivándorlás.

Rákosi: Ezrek mennek ki egy hónapban.

Bakonyi: Mert nem tudnak megélni.

Fehérváry: En T. Ház, szivesen válaszolok minden egyes közbeszólásokra, de ha egyszerre beszélnek, nem vagyok képes mindenkinek válaszolni. Visszaemlékszik arra, midőn támadták őt azért,mert a fegyvergyár által szállitott rossz fegyvereket nem akarta elfogadni a honvédség részére. Most is érdemtelenül támadják őt.

A fegyvergyárnak most kell meg kezdeni a puskák gyártását. Tétlenül nem állhat, mit csináljon? (Zaj a szélsőbalon.)

Bakonyi: Elelmiszert a népnek.

Fehérváry: Megszokta már azt, hogy őt hazaárulónak deklarálják (derültség), de ő ezeket a maguk értékükre szállitja le. Tudatában van a javaslat fontosságának s kéri annak elfogadását. (Helyeslés a jobboldalon.)

Elnök: Felteszi a kérdést: Elfogadják-e a javaslatot? (Igen! Nem!)

A Ház többsége a javaslatot elfogadja.

Öt percz szünet.

Szünet után

Novák József előadó: Beterjeszti a vizügyi és pénzügyi bizottságok jelentéseit a földmivelésügyi miniszter törvényjavaslatáról a Béga-csatornának a temes-bégavölgyi vizszabályozó társulat ármentesitése érdekében is szükséges rendezéséről.

Major, Hieronymy és Kossuth emeltek szót a javaslat mellett, melyet egyhangulag elfogadtak.

Darányi megköszöni a közbizalmat.

Molnár Józsiás a székely közbirtok arányositásának mizériáiról interpellál.

Plósz kijelenti, hogy megvárja a székely kongresszus tárgyalását s csak akkor fog végleg intézkedni.

Az »Orsolya«-intézet kézimunka kiállitása.

Javában folynak a tanévzáró vizsgálatok. Naponta látjuk a fehérruhás kis lányokat, komoly, aggódó arczczal sietni az iskola felé, hol számot adnak egy év munkájáról. S hogy ezekre a fehérruhás gyönge kis lányokra az iskola még több feladatot ró mint a fiukra, a mennyiben az ismeretek müvelésén kivül, kézimunka-oktatásban is részesiti őket: bizonyitják a leányiskoláknál ilyenkor rendezni szokott kézimunka-kiállitások.

Gyönyörködve, de bizonyos lelki aggodalommal szemléljük ezeket a kiállitásokat. Mindenütt temérdek, szépen kidolgozott kézimunkák: a leánykák izom- és idegmunkájának fényes eredményei. Hány órát, hány napot raboltak ezek a vidám gyermekévekből! Órákat, napokat, melyeket a gyermektermészetnek megfelelő, testfejlesztő foglalkozások, fölfrissitő játékok helyett, egy helyben ülve, munkájuk felett görnyedezve töltötik azok a leánykák.

Tünődve kérdezi az ember: helyes-e vajjon, hogy ennyi szemrontó s gondot igénylő munkával foglalja el őket az iskola? Persze, ha a nevelés eszményi czéljait tekintjük, el kellene itélnünk a leánykáknak kézimunkával való tulterhelését. De ott vannak a nevelés gyakorlati czéljai s a családi élet szükségletei arra intenek, hogy a lányok már korán tanulják meg a szükséges és hasznos kézimunkákat, hogy minél korábban szokják meg a házias foglalkozásokat.

Ezért van az, hogy egy olyan gazdag és gyönyörü kézimunka-kiállitás láttára, a milyen az Orsolya-intézeté, nem mérlegeljük a leánykák gyötrődését: csak örül a lelkünk, hogy a munkaoktatásnak kitünő szakképzettséggel és ügybuzgósággal megáldott mesternői, milyen magas fokra tudják emelni a kis és nagy leányok ügyességét, szorgalmát. Sörül a lelkünk, mert az ifju leányok tündérszép kézimunkáiban a jövendő nők munkaszeretetének zálogait ismerjük fel.

Különben az »Orsolyák« kiállitásán enyhiti a gyermekegészség irányában fölkelt aggodalmunkat a tudat, hogy itt nemcsak 6—14 éves leánykák munkái vannak összegyüjtve, hanem a nagyobb 14—18 éveseké is, mert nemcsak a külső és belső elemi és polgári 4 osztály kézimunkai teszik a kiállitást, hanem a tanitónő képző intézet három évfolyamának s a tovább képzőnek növendékei szolgáltatták a kiállitott tárgyak legnagyobb részét.

Meglepő és pompás ezeknek a kézimunkáknak elrendezése egy nagy teremben és főleg a diszteremben. A bejárattal szemben egy nagy sátor emelkedik, melynek oldalait, kárpitjait, függönyeit szebbnél szebb kézimunkák alkotják. A terem közepén egymással szemben két kisebb sátor, közben symetrikus csoportokban, asztalokon, oszlopokon, állványokon mindenütt izléses kézimunkákban gyönyörködhetik a szem s a terem falait is teljesen elboritják a 3—4 m. magas állványokon izlésesen elrendezett kézimunkák.

Ha szemünk betelt az összbenyomás gyönyörével s megkezdjük a teremben részletes szemlénket: valóságos müélvezet vár ránk. Meg-meg állit bennünket egy asztalteritő, millió, futó törülköző mesés szépségü kalotaszegi munkából; egy-egy kötény, gallér, figaro zsebkendő s egyéb ruházati czikk tüll vagy point laçe munkából; egy-egy nordish, kereszt vagy lapos himzéssel, gobelin himzéssel készült diványpárna, szőnyeg, függöny; megállitanak azok a congré munkák, melyekben különösen gazdag a kiállitás s melyeknél szebbet már képzelni sem lehet. Mindezeken a tárgyakon azt sem tudjuk, mit bámuljunk jobban: a mintaszerü technikát-e, vagy a mesés szárnyalatokat és szinharmóniát. De mindenkinek feltünik rajtuk a minták szépsége és változatossága is, melyek forrása nem egyszer csak a munkamesternő nemes izlése és találékonysága. A minták itt nem egyszer önálló alkotások, nem pedig szolgai utánzatok.

Nagyon gazdag és remek a fehérnemüek osztálya. Azok az áttört munkával készült betétek, ingek, hálóreklik stb. ép oly figyelemre méltók, mint a himzett asztal s ágynemüek s más ruházati czikkek. Azok a tülbehuzásos karingek, point laçe munkával diszitett albák, ép ugy, mint a különféle háziszükséglet alap-

---

jászóvári perjel s. cz. prépostnak, a cura pastoralisban, főleg a szószéken, mi a hatékony buzditásul szolgált szónoki képességének fejlesztésére, melylyel később az egyházi szószéken való nyilvános fellépésével többszörösen s hatásosan jeleskedett, főleg Kassán.

Egészségi állapota teljesen megjavulván, 1866—67-re *Kassán* folytatta tanári müködését. Itt nagy feladat várt reá: a történelem mellett a gimnázium összes felső osztályaiban a magyar nyelv s irodalom tanitása, mely mellett, némi kis változatossággal, a meddig csak Kassán tanitott, megmaradt, a felvidéki, nem egészen magyar ajku ifjak nagy előnyére, kiket a törzsökös, tiszta, jó magyarságban alaposan begyakorolt szóban és irásban egyaránt.

Negyvenegy tanévre terjedt tanári pályájának tartama alatt Kassán érte meg ujabb történetünk legörvendetesebb eseményét: a koronázást. A nagy nemzeti ünnepségre majdnem egy hétig tartó szünetet engedélyezett a februárban kinevezett alkotmányos kormány vallás- és közoktatásügyi minisztere, a nagyemlékü báró *Eötvös* József, hogy a vidéki tanárság és az ifjuság is részt vehessen a nagy közjogi esemény lélekemelő mozzanataiban. Ilyen feledhetetlen emlékü mozzanatnak volt tanuja és részese *Károly* Gy. Hugó a koronázásra következett napon, junius 9-én, midőn a szent korona Budán, a Mátyás templomban egész napon át közszemlére volt kitéve. Az egyik koronaőr, az öreg *Károly* György gróf, midőn a hullámzó tömegben megpillantotta fehér diszruhájukban a premontreiket, köztük *Károly* Gy. Hugót is, előzékenyen magához intette őket, egyenkint kezökbe adta a szent koronát, eme latinul mondott szavak kiséretében: »Vegyék kezökbe, tanár urak, a szent koronát s majdan tanitásaik kezben dicsekedjenek el vele tanitványaiknak.« *Károly* Gy. Hugó ezt ismételve meg is tette fiu és leány tanitványai hazafias épülésére.

Nem czélunk az emlitett értesitőben közölt terjedelmes életrajz nyomán végig kisérni *Károly* Gy. Hugónak különben nagyon érdemteljes és tanulságos életét, csak ezt a fejezetet óhajtottuk közölni, amelyben sok érdekes és eddig ismeretlen adat van a nagyváradi tanügynek egyik legérdekesebb korszakából.

Mindazáltal *Károly* Gy. Hugó multjából szükségesnek tartjuk még megemliteni, hogy 1875-ben *Trefort* miniszter felhivására az akkor felállitott budapesti felsőbb leányiskolához ment tanárnak, hol később cz. igazgató lett s mint ilyen müködik ma is nagy hasznára a tanügynek s e kiváló intézetnek, mely ez érdemes derék tanárának 40 éves jubileumát méltóan ünnepelte meg.

———

jául szolgáló s a tanitónőjelöltek jövendő kézimunka oktatásának alapul szolgálandó mintaszalagok, mintagyüjtemények mindenféle munkanemből.

Végre a foltozások, ezek az ékesszóló tanui a női szorgalom és takarékosságnak, teszik teljessé ezt a szép fehérnemü kiállitást.

De mert a nőnek nemcsak foldozni, varrni kell, hanem a lakás szépitése által kedélyessé tenni is kell tudni az otthont: azért megtanitják az »Orsolya« tanitónők a festésre is polgári iskolai és képző intézeti növendékeiket. S azok ebbeli jártasságukat is sok szép képen, teritőn, sőt ruházati czikkeken is bemutatják a kiállitáson. A továbbképző tanfolyam itt fényesen van képviselve.

Nem lehet említés nélkül hagyni nehány görcsöltéssel készült csodaszép teritőt, bölcsőtakarót, futót, nehány művészi domborhimzéssel készült asztalteritőt, czimbalom takarót, nehány tűfestéssel készült tárgyat s a toilette- és gombostűpárnák sokaságát; több áttört mollmunkával készült köténYt, gazdag himzésü gyermekkötényeket. S ha megemlitjük, hogy közben csinos kiállitásu térképekre és irásbeli dolgozatokra is akadunk: még akkor is csak halvány képet vázoltunk erről a mesés szépségü kézimunka-kiállitásról, mely olyan ékesen illusztrálja az »Orsolya« intézet kézimunka-oktatását.

H. Győry Ilona.

A rózsakiállitás.

A pompásnak igérkező rózsakiállitásra nagyban készülődnek városunk előkelői hölgyei, — hogy a »Szeretet« nevében a kellemest a hasznossal összekössék s a jótékonyságot nem mindennapi, de mindenképen gyönyörü mezben — virágmezben — gyakorolják. A kiállitás sikerének legfőbb biztositéka özv. Des *Echerolles* Kruspér Sándorné személyisége, ki köré városunk legszebb leányainak impozáns gárdája csatlakozik. Két napon keresztül fog tartani a virág árulás — s meg vagyunk győződve, hogy szép lesz az aratása a Fehér Kereszt humánus egyesületének. A következők ajánlották fel részvételüket a virágárusitásban:

Adler Aranka, Andriska nővérek, Áron nővérek, Böszörményi Tilda, Balázsházy Margit, Olga, Bodnár nővérek, Berger Viluka, Böszörményi Giza, Brenner Mina, Bárczy Rózsi, Bozóky Nóra, Berger nővérek, Cziffra Vilma, Czvekk Amália, Cseresnyés nővérek, Déry Erzsike, Dús Ilonka, Erdélyi Kornél, Ficzek Margit, Fényes Mártha, Flaskai Berta, Fleiser Aranka, Feldmann Hermina, Giraud Vilma, Gyöngyösi Erzsike, Guttman nővérek, Hirsmann nővérek, Hartmann Rózsika, Hirschl Mariska, Hlatky Margit, Harmathy nővérek, Hegedüs nővérek, Hegyesi nővérek, Imrik Mártha, Incze Irén, Jelencsik Margit, Kirschner Erzsi, Kurländer Margit, Kugler Rózsika, Konrád Margit, Király nővérek, Kovási Klára, Középessy Emma, Kovács Emma, Kapus Ilonka, Lázár Ilonka, Leipnik Róza, Lukács Irénke, Magyari Erzsike, May Erzsike, Mihályházy Margit, Miskolczy Irma, Mitteiler Irén, Nadányi Margit, Ilona, Örley Anna, Pap Hajnalka, Ilona, Pap Aranka, Pap Cosima, Ella, Pekanovits Margit, Pop nővérek, Rednik Ilona, Ritoók Margit, Rimler Irén, Senker Erzsike, Schwartcz Ilonka, Székely nővérek, Schmidt Helén, Steiner Kornél, Serényi Vilma, Sebő Anna, Sanka Irma, Szentiványi Ilona, Schwarcz Juliska, Steiner René, Szunyogh Olga, Sonnenfeld Viluka, Sebestyén nővérek, Szabó Klára, Szokoly nővérek, Török Olga, Veinberger Ilona, Voszka Irén, Vertán Marienn, Vinkler Anna, Vertheimstein nővérek, Veiszlovits Ilona, Zigre Lukréczia, Zilay Sarolta.

A diszes névsort olvasván ugy hiszszük, nem kell a közönséget nagyon buzditanunk, hogy a jótékony czél érdekében, minél tömegesebben keresse fel f. hó 21. és 22-én a Szigligeti-szinházat, elég buzditásul szolgál e névsor, mely valóban a legszebb virágárus lányokkal látja el az árva virágokat.

———

UJDONSÁGOK.

—

A margittai választás.

Feltétlenül megbizható kézből kaptuk a következő tudósitást, mely sajnosan jellemzi a kerületben uralkodó elfajult és módfelett izgatott állapotokat:

A margittai országos képviselőválasztásnak egyik alig jellemezhető előzménye játszódott le a *bodonosi széntelep* korcsmájában f. hó 15-én délután 4 órakor. Ugyanis egy bodonosi ellenzéki választó vasárnap délután betért a széntelepen lévő Weisz-féle korcsmába, ottan egy csapat részeg bányászszal találkozott, akik ottan mulattak. A bányászok egyik vezére *Molnár* nevezetü bányász összeszólalkozott *Hlavaj* János bodonosi ellenzéki választóval, minek az lett a vége, hogy a bányászok megrohanták Hlavajt és őt a korcsmában *félholtra verték.* Midőn Hlavaj nagynehezen megmenekülhetett a korcsmából és *Puskás* András házába menekült, utközben *még egyszer megrohanták őt dorongokkal és csákányokkal* a bányászok, sőt a bányász had Puskás András házát is *ostrom alá vette*, betörték ablakait, ajtóját és őt is *agyon akarták ütni*, sőt azzal fenyegetőztek a bányászok, hogy a *fél falu népét ki fogják irtani.*

Mig a falubeliek tömegesen nem vonultak ki a széntelepre, addig a bányászok nem hagyták abba romboló munkájukat.

Ilyen embereket tart fenn a dernai és a bodonosi bányák igazgatósága, ilyenekkel bajosan fogja megállapitani tekintélyét. Orley sem lehet büszke az ilyen eszközökkel elnyerendő mandátumára!

Hlavaj János *életben maradásához nincsen remény.*

Ezzel kapcsolatosan megemlitjük, hogy ma, pénteken reggel a bihari vonattal egy század közös hadseregbeli gyalog és egy század huszár katona utazik Margittára, a honnét szétosztják őket a környéken.

A katonaság a főszolgabiró sürgős megkeresésére lett kirendelve.

A választás, valamint ez ugyan ezen napra első érmihályfalvai országos vásár más napra helyezéséről közölt hirek alaptalanok, mert e tekintetben a minisztériumban semmi intézkedés nem történt. Ugy a margittai választást, mint az érmihályfalvai vásárt megtartják junius 25-én.

A képviselőválasztás alkalmára 250 főnyi gyalogságot és 200 huszárt vezényelnek ki Margittára.

—

Bandi a kis lelencz.

Illustris öt tagból álló hölgy társaság volt látható tegnap délben fél 1 órakor a Bémer-téren, a mint a poszton álló rendőrrel beszélgetve a *talált tárgyak* sorsát intéző rendőrtisztviselő felől tudakozódtak.

A hölgyek mellett egy hat évesnek látszó fiucska pityergett, kivel véletlenül szaporodott meg az állomásnál az hódmezővásárhelyi óvóképző intézetből, a gardemadám felügyelete alatt nagyszámu kalap-skatulyák társaságában haza felé igyekvő növendékek száma.

Alig adta azonban a rendőr meg az információt a hölgyeknek, midőn a hidön feltünt a keresett fogalmazó alakja, a mint doppel schrittben a hat hetes férjek szelességével igyekezett haza felé, nehogy okiratilag keljen majd igazolnia bájos fiatal felesége előtt félórai késését.

A rendőr figyelmeztette e nem várt körülményre a hölgyeket, kik üdvrivalgással vették körül a feleségéről s a párolgó levesről ábrándozó rendőrfogalmazót.

Kezdetét vette a tárgyalás. A hölgyek elmesélték a rendkivüli esetet, mint találták teljesen elhagyatva az állomásnál a fiucskát és mint vállalták, nemes érzelmeik által vezéreltetve magokra a gyermeknek a rendőrségre való szállitását.

A rendőrfogalmazó látva az ügy fontosságát, kelletlenül bár, de mégis visszafordult s rövid pár percz mulva már a rendőrlaktanya telefonjánál állott, körülvéve öt bájos hölgy, egy kalap skatulyák sulya alatt görnyedő suhancz és egy siró lelencz által, ki kétségbe esett orditás között magát Vajda Bandikának nevezte meg.

— Halló! Ki beszél?!

— Dr. Rácz Odön! Fehér Kereszt gyermekmenhely!

— Igazgató orvos ur az állomásnál teljesen elhagyatva egy gyermek találtatott, kérem elhelyezni!

— Hja kérem az nem megy oly röviden! Ahhoz elhagyatottsági határozat is kell!

— Bocsánatot kérek, ahhoz első sorban *lelencz* kell!!!

— Hát mi a felvételt majd mivel igazoljuk?

— Megküldöm az iratokat utólagosan.

— Helyes!

Ezen örvendetes kijelentésre a fogalmazó ur lecsapta a kagylót s miután a hölgyeknek fáradságukat megköszönte, rendelkezett:

— Hé napos! Egy rendőrt azonnal meg egy konflist!

Jelentkezett a rendőr is a konflis is rövid időn belől, most már azonban Bandika inkább a kedves nénik után vágyott, mint kocsikázni. Közben megszólalt a telefon ujból és az igazgató-orvos a talált gyermeknek városi tiszti orvossal leendő megvizsgálását kérte.

A fogalmazó izgatottan nézte az óráját s nagyokat nyelve gondolt, a nemsokára bekövetkező családi pörpatvarra.

Szerencsétlenségre egyik tiszti orvos sem volt otthon, s már nagy lelki megnyugvással hajtatott a gyermekmenhely felé, midőn dr. Rácz Ödön tünt fel a szemhatáron, aki gondjaiba vette a kis Bandikát.

Hogy a fogalmazónak milyen fogadtatás jutott otthon osztályrészül, arról hallgat a rendőri kommünike.

———

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

—

* **Személyi hir.** Dr. *Székely* István, a kiváló iró, budapesti egyetemi tanár Nagyváradon időzik.

* **A polgármester a fővárosban.** *Rimler* Károly polgármester ma, pénteken, a felveendő nagy kölcsön ügyében Budapestre utazik.

* **Rómer Flóris szobra.** Pozsonyban szobrot emeltek a néhai tudós váradi kanonoknak s nagyhirü régésznek *Rómer* Flórisnak, melyet még ez évben lepleznek le a pozsonyi Ferenczieken lévő parkban. A szobor — bronzba öntött mellkép — mintegy két méter magas talapzatával együtt. A talapzat homokkőből készül, mely a tudós, régész tudományos életére vonatkozó régészeti emblémekkel lesz diszitve. Az emlékmü — bár nem monumentális — diszére válik a városnak.

* **Gazdasági tudósitó.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Zeller* Frigyes görbedi lakost a tenkei járás gazdasági tudósitói tisztével bizta meg.

* **Biharvármegye közgyülése.** Tegnap, csütörtökön délelőtt folytatta Biharvármegye törvényhatósági bizottsága szerdán megkezdett közgyülését. Ez alkalommal a tárgysorozatba felvett kisebb jelentőségü ügyeket tárgyalták. A bizottsági tagok nagyon csekély számban voltak jelen. Elfogadták az alispán előterjesztését a vármegye háztartásánál szükséges megtakaritások elérésére és a főszolgabirói lakok felépitésére szükséges 200,000 korona ujabb kölcsön felvételére. — Az atyási körjegyzőség megszüntetése mellett Atyás községet a geszti körjegyzőségbe osztották be. A nagyváradi őszi lóversenyre 1000 koronát szavaztak meg. Elintéztek ezenkivül egy sereg községi kölcsönügyet, községek ingatlan vételét, telekkönyvi ügyét, gyámpénztári számadást, különféle szabályrendeletet és mintegy száz község számadását hagyták jóvá.

* **Hivatalnokok vasárnapja.** Hat napon munkálkodjál, hetedik napot megszenteljed, ezt tanitja a vallás. A hivatalnok, aki hat napon át csekély fizetésért a hivatal zárt levegőjében a testi munkánál kimeritőbb szellemi munkával szolgálja akár közvetlenül akár közvetve az állam érdekeit, megérdemelné, hogy legalább egy napot tölthessen nyugodtan, szabadon. Ezt azonban a miniszter urak nem akarják megérteni, mert hiszen mi történnék akkor, ha az a hivatalnok egy napon ment lenne a munkától. Pedig a leghatalmasabb államok, mint Anglia és az Egyesült-Allamok példája mutatja, hogy az általános vasárnapi munkaszünet sem a kulturális, sem a gazdasági haladásnak nem válik hátrányára, sőt a leghatalmasabb államok ennek is köszönhetik világhatalmi jellegüket és jó részben valláserkölcsi szilárdságukat. De nálunk a haladásnak ilyes neme erős akadályokba ütközik. Legutóbb is a belügyminiszter Győr városának azon határozatát, hogy vasárnapokon a tisztviselők szünetet élvezhessenek, nem hagyta jóvá. Ha még a közigazgatási hivatalokban sem engedik meg mindenütt a munkaszünetet, milyen rettenetes nagy kivánság volna ezt az állami hivatalokra nézve óhajtani. No de az állami hivatalnokokat legalább a fizetésemelés fenyegeti!

* **Beteg postatiszt.** *Rácz* Gyula a zseniális közszeretetben álló posta- és távirótiszt tegnap erős mértékben megbetegedett. Az intelligens családos ember borz-utczai lakásáról a Biharmegyei közkórházba szállittatott és barátai aggódva várják a hirt, mely reményt adna gyógyulásához.

* **Uj tanitói állások betöltése.** E hó folyamán tölti be a községi iskolaszék azt a két uj tanitói állást, melyet Nagyvárad város törvényhatósága ez év folyamán szervezett. A két állásra már meghirdették a pályázatokat junius 23-iki határidővel; az egyik állásra csak férfiak, a másik állásra nők is pályázhatnak. A pályázati kérvények az iskolaszékhez czimezve záros határidő alatt beadandók.

* **Ülések a városházán.** Ma, pénteken délután 5 órakor a városház épitésére felügyelő bizottság, — holnap, szombaton délután 3 órakor pedig a tiszti nyugdijbizottság ülést tart.

* **Dadogók gyógytanfolyama.** Budapesten a *Skultéty* Lajos tanár vezetése alatt a piaristák főgymnasiumában levő s a székesfővárostól segélyezett dadogók gyógyitó tanfolyama a *szünidőkben julius 1-én* kezdődik. A legkiválóbb orvosi tekintélyek elismerése mellett működő ezen gyógytanfolyamot az érdeklődők figyelmébe ajánljuk. A tanfolyam orvosi felügyelet alatt áll. A jelentkezők féljegyes vasuti kedvezményben részesülhetnek. Jelentkezni lehet Skultély tanárnál Bpesten, VIII., József-körut 15. szám alatt.

* **Eljegyzés.** *Gutlman* Zsigmond képesitett kereskedelmi iskolai tanár bájos és müvelt leányát *Juditot* eljegyezte *Jónás* Mór törekvő fiatal kereskedő Bikszádról.

* **A városi irodatisztek és irnokok lakbére.** A belügyminiszter tudvalevőleg nem hagyta jóvá Nagyvárad város törvényhatóságának azon határozatát, amelylyel az irodatisztek lakbérét évi 140 koronával, az irnokok lakbérét pedig 200 koronával felemelte, mert ezáltal a magasabb rangban és fizetésben levő irodatisztek kevesebb lakbért kapnának, mint az irnokok. Daczára, hogy a miniszter a kérdés ujabb tárgyalását rendelte el, a városi tanács még nem foglalkozik ezzel az ügygyel, pedig az érdekelt szegény városi irodatisztekre és irnokokra nagyon rájuk férne az alacsony lakbér felemelése. Mig a városnál az irodatisztek és irnokok évi 200 korona lakbért kapnak, az állam 420 korona lakbért fizet az irnokainak. — A városi irnokok most ujabb kérvényt adtak be, amelyben az előzőleg megszavazott 200 korona lakbéremelés helyett évi 100 koronával kérik lakbérük felemelését. E szerint az összes városi irodatisztek és irnokoknak évi 1400 koronával emelnék a lakbérét s ez által legalább elérnék az illetők azt, hogy tisztességes lakást bérelhetnek.

* **Polgári borozó.** *Czeglédy* Sándor, a Zöldfa évtizedeken át volt bérlője, aki a közönség elismerését vivta ki, csinosan berendezett, szolid polgári borozót nyitott a Szent László-téren, a Rimanóczy-házban. A napokban nyitotta meg a szép helyiséget, a hol a nagy választéku hideg étkeken kivül saját termésü kitünő borokat és Dréher-sört már ki üveg és pohárszámra.

* Veszett **macska.** Eddig még csak a kutyák veszettségét ismertük, de hogy a macskák is megveszszenek, azt igen ritkán hallja az ember. A káptalansoron egy macska tegnap összemarta a hetest; megvizsgáltatván, a legnagyobb foku veszettség jelei mutatkoztak rajta, miért is macska-társaival egyetemben a gyepmesterhez vitték ki kivégzés végett. Egyidejüleg intézkedett a rendőrség, hogy a póráz és szájkosár nélküli kutyákat össze kell fogdosni és azonnal kiirtani. Miután azt tapasztalta a rendőrség, hogy daczára a rendeletnek, a kutyák zár alatt nem tartatnak, arra figyelmezteti ez uton az ebtartó gazdákat, hogy, ha a rendelet nem használ a pórázon vezetett és szájkosárral ellátott kutyák utczára való kivitelét is el fogja tiltani. — Magunk részéről azt a megjegyzésünk, már többször megesett vélünk, hogy midőn egy kóbor kutyát láttunk és arra a poszton álló rendőr figyelmét felhivtuk, az indignálódva felelt: »Nem tartozik rám!« Hogyne mondaná a közönség a rendeletre ugyanezt, mikor még a rendőr is azt mondja.

* **Rendőri hirek.** *Hurokra került tolvaj cselédleány. Hornyánszky* Pál hegyközpályii földbirtokostól az e hó 3-ától 6-ig nála szolgálatban állott *Pór* Vilma szalárdi illetőségü 22 éves cselédje 200 koronát lopott. A megszökött tolvaj cselédet a Széles-utczán tegnap délelőtt fogta el *Hégető* rendőr. A rovott multu leány nyomban átadatott a csendőrségnek, kik a tetthelyre Hegyközpályiba kisérték. — *Elveszett.* Tegnap az Ezredévi emlék-tértől, a Bémer-térig vezető uton elveszett egy aranyláncz. A becsületes megtaláló 10 korona jutalmat kap *Mendelényi* Béla rendőrfogalmazónál.

TANUGY.

Érettségi a kereskedelmi iskolàban.

A nagyváradi felső kereskedelmi iskolában junius 16., 17. és 18-án folyt le az érettségi vizsgálat, mélyen a vallás- és közoktatásügyi miniszter részéről biztosként *Orbán* Ferencz brassói állami felső keresk. isk. igazgató, a keresk. miniszter részéről pedig Dr. *Sarkadi* Lajos helybeli ker. és iparkam. titkár szerepelt. A vizsgálat meglepő szép eredménynyel végződött, a mennyiben a vizsgálatra bocsátott 32. növendék közül csupán 2 nem felelt meg a követelményeknek, de ezek is csak 2 hónapra vettettek vissza. Jelesen érettek: Váczy József, Vidor József. Jól érettek: Kiss Ferencz, Marschand Ödön, Herczegh János, Benedek Sándor, Czitrom Nándor, Fischer Dávid, Kajári Ödön. Egyszerüen érettek: Adler Ignácz, Benkő Imre, Berger Ernő, Czigler Jenő, Diner Pál, Glatz József, Hugyecz Emil, Igaz Károly, Kiss Kálmán, Korcsa Miklós, Lázár Miklós, Lővinger Márton, Magyari Ernő, Nógrádi Imre, Réder Ferencz, Sonnenwirth Sámuel, Steiner Emil, Székely Vilmos, Vajda Béla, Vadász Ernő, Weinberger Emil. — *Orbán* Ferencz vizsgáló bizottsági elnök gyönyörü beszéd kiséretében hirdette ki a szép eredményt, buzditva az ifjakat további kitartásra, mire a végzett ifjak nevében Vidor József válaszolt, megköszönvén a tanári karnak, nem különben a miniszteri kiküldötteknek szives fáradozását. — Tegnap este a tanári kar és az érettségezett ifjak kedélyes lakomára gyültek össze *Karner* Gyula jóhirü vendéglőjébe, a Rimanóczy szállodába. Szellemes felköszöntőket mondottak a miniszteri biztosokra, az iskola felügyelő bizottságára, a tanári karra, mig az ifjuság nevében *Marschand* Ödön mondott közönetet a tanároknak.

SZINHÁZ.

Szoyer Ilonka Kolozsvárott. A nagynevü primadonna, kit nálunk annyira megkedveltek s olyan lelkesen ünnepeltek, a kolozsvári Nemzeti Szinházban vendégszerepel négy estén át. Tegnap este *Angot, a kofák leánya* operettben lépett fel s ott is tüntető lelkesedéssel fogadták.

ZENE ES MUVESZET.

A zeneiskola vizsgálata.

A nagyváradi zenekedvelők egyesülete által létesitett és fentartott nyilvános zeneiskola tanévzáró vizsgálata f. hó 22-ikén — vasárnap — d. e. 9—12-ig és d. u. 3 órától kezdődőleg az egyesület helyiségében (Nagypiacztér közs. polgári fiuiskola épület II. emelet 31. ajtó) fog megtartatni.

Mely vizsgálatra a t. szüléket és érdeklődőket tisztelettel meghivom.

Nagyvárad, 1902. junius 18.

Mezey Mihály,
elnök.

Igazságszolgáltatás.

Kultur paraszt.

Az 1893. évben *Kétz* községben hitelszövetkezetet alakitottak a községbeli jó módu paraszt gazdák és a szükségelt hitelt a Biharmegyei kereskedelmi és iparbanktól eszközölték ki. Előbb egy 500, majd 800 és 900 frt. értékü váltót bocsátottak ki, melyeken mint elfogadó *Borsi* Ferencz kétzi lakos, *Csokmai* Sámuel pedig mint kezes szerepelt. Törlesztgették a gazdák csendesen a kölcsönt s a 2000 frt lassan le is apadt 600 frtra, ekkor azonban *Csokmai* Sámuel Debreczenbe távozott és kijelentette, hogy több váltót nem ir alá. A jómódu gazda eltávozásával megbomlott az egész hitelszövetkezet s az 1898 évi november 12-étől senki sem törődött többé a váltó lejáratával s igy az meg is lett óvatolva.

Nagy meglepetésére azonban *Csokmai* uramnak a megóvatolt váltón az ő neve is szerepelt. Mi sem természetesebb, hogy illetékes helyen paraszt tett az esetről, sőt a megtartott vizsgálat során esküvel pecsételte meg, hogy nem sajátkezü aláirása a váltón szereplő aláirás.

Mit tehet most már a pénzintézet mást, minthogy *Borsi* Ferencz ellen, mint aki a váltóval az utolsó fizetés alkalmával a bankban megfordult, bünvádi feljelentést tett. E feljelentés alapján a kir. ügyészség a btk. 401. §-a ütköző a 403 §. szerint minősülő két rendbeli magánokirathamisitás büntette miatt vád alá is helyezte *Borsi* Ferenczet.

Az ügygyel tegnap foglalkozott a nagyváradi kir. törvényszék büntető tanácsa *Millye* Gyula itélőtáblai biró elnöklete alatt.

A bizonyitási eljárás folyamán azonban kitünt, hogy ugy november 12-én, valamint márciusban is *Csokmai* Sámuel sajátkezüleg irta alá a váltót. Az aláirás ugyanis teljesen megegyezett, azonban mint már az első vizsgálat során is, Csokmai a »k« betünek másféle módon való irása miatt tagadta meg az aláirásnak valódiságát. Hosszas próba irások után azonban nyilvánvaló lett, hogy Csokmai csak az óvatolás óta ferditi el a »k« betünek az irását akarattal, ez által akarván szabadulni a követelésbe vett összeg megfizetési kötelezettsége alól. Kitünt tehát a turpisság, a mely azonban éppen elegendő volt arra, hogy *Korn* Alajos kir. alügyész az ártatlanul meghurczolt *Borsi* Ferencz ellen emelt vádat elejtse.

Most már valószinüleg *Csokmai* fog hamis eskü büntette miatt vád alá helyeztetni, jóllehet ugyanezen esküje miatt emelt vád alól, már egy izben kellő bizonyitékok hijján felmentetett.

Ez idő szerint Csokmai még vigan nézi a világ folyását, ellenben a pénzintézet oda veszett 600 frtja után kesereg.

Kibékülés a törvény előtt. Érdekes jelenet szinhelye volt tegnap a nagyváradi törvényszék egyik büntető tárgyaló terme. A szereplő személyek egyik közeli városka órása, a felesége és az órássegéd voltak, még pedig az utóbbi mint vádlott. A vád szerint a segéd gazdájától több értékes tárgyat, mint órát, gyürüt ellopott. A mikor a gazda feljelentést tett ellene, a vizsgálóbiró előtt azt vallotta a segéd, hogy nem lopott semmit el, hanem azt az egynehány gyürüt az órás feleségétől kapta, a ki szerelmes volt bele. De minthogy az asszony ezt elismerni nem akarta, sőt épen az ellenkezőjét hangoztatta, a segédet lopás büntette miatt vád alá helyezték.

A tegnap megtartott főtárgyaláson, a midőn az elnök fölszólitotta, hogy adja elő a védelmét, kijelentette, hogy a vizsgálóbiró előtt az órás feleségére vonatkozólag tett nyilatkozata nem felel meg a valóságnak.

A panaszos órásnak ez a gavalléros nyilatkozat ugy megtetszett, hogy visszavonta a panaszát, mire a bíróság megszüntette az eljárást.

MULATSAG

—

Iparos ifjak dalestélye. A nagyváradi ipartestületi ifjuság önképző egyletének dalköre saját szükségletének fedezésére 1902. julius 6-án, az az vasárnap a Karger Sándor féle nyári mulatójában szavalat, monológ, vegyeskar, kupléval, dallal és tekeversenynyel egybekötött *zártkörü táncestélyt* rendez a következő müsorral:

1. Honfiak vigyázzatok. — Kückesztől. Enekli a dalkör.
2. Komoly szavalat. Kossuth halálára. Szabolcska Mihálytól. Előadja *Kovách* G.
3. Vig monolog. Telephon a vidéken Gyulai Farkastól. Előadja *Major* József.
4. Suhog a szél, Kovarez Emiltől. Enekli a *dalkör*.
5. Kuplék a »Bibliás asszonyból«. Enekli *Kelch* Róbert. [illegible]
6. Himnusz az éjhez, Beethoventől. Enekli a *vegyeskar*.

A tekeverseny kezdete délután 3 órakor. Táncz kezdete este 8 órakor. A belépti dij személyenkint 1 korona. Család-jegy (3 személyre) 2 kor. 40 fillér.

—

A tiszti majális elhalasztása.

Ami a gazdának a rengő zöld vetés, az a leányvilágnak a készülődő tánczmulatság. Remény és öröm. Az időjárás öli a vetést és tönkre teszi a tánczmulatságokat. Mivel pedig soha hirét se hallotta ember fia annak, hogy tiszti mulatság ne sikerült volna, elhatározták a tisztek, hogy nem adják oda mulatságaik legendás jó hirét egy kóbor felhő szeszélyének inkább — egyelőre bizonytalan terminusra elhalasztják azt. Lapunkban közölni fogjuk az uj terminust és ez lesz az igazi szivárvány a ködös esős napok után.

TAVIRATOK.

—

Merénylet hir.

Budapest, junius 19. (Saj. tud. táv.) Ma délelőtt királyunk ellen elkövetett merényletről szóló megdöbbentő hir terjedt el a tőzsdén. A hir óriási izgatottságot szült s a nyugalom csak akkor állt helyre, midőn Bécsből illetékes helyről meg lett czáfolva. A hirforrás bizonyára a tegnapi közlemény.

A buza betegsége.

Hódmezővásárhely, jun. 19. (Saj. tud. táv.) Alarmhireket közölnek egyes lapok a buzavetés elpusztulásáról. A földmivelési miniszteriumhoz a hódmezővásárhelyi gazdasági tudósító jelentést küldött a föllépő buzabetegségről. Darányi Ignácz földmivelésügyi miniszter táviratilag intézkedett, hogy a beteg növényzet vizsgálat végett a rovartani állomáshoz küldessék. A helyszinén megejtett vizsgálat eddig annyit deritett ki, hogy a buzában nincs rovar, és a mennyiben azt az egyik-másik fertőzött szár alapján megállapitani lehetett, azt ophiobolus gomba támadta meg, de nem oly mértékben, mint a hogy azt a lapok irják. A baj az, hogy a buza rosszul telelt, gyönge és a tavaszi hideg idő annyira ártott neki, hogy az ophiobolus könnyen megtámadhatta. A beteg növényzet górcsővel való megvizsgálása folyamatban van.

Egyetemi rektor.

Budapest, jun. 19. (Saj. tud. táv.) Ismeretes a budapesti tudományegyetem rektorválasztásának eredménye, melyen *Ajtai* Sándor és *Högyes* Endre egyenlő szavazatot kaptak. A választás a kultuszminiszter elé került, ki tekintettel a rangidősbségre, Ajtai Sándort nevezte ki a tudományegyetem rektorává.

A búrok fegyverletéle.

Pretória, junius 19. Calviniánál 690 ember nagyobbára fokföldi lázadó, megadta magát. Eddig összesen 18.400 ember tette le a fegyvert. (M. T. I.)

A szász király meghalt.

— Éjjel érkezett táviratunk. —

Budapest, junius 19. (Saj. tud. távir.) Sibillenortból a szászkirály végső perczeiről a következőket jelentik nekünk: A király ereje már a délután folyamán nagyon hanyatlóban volt, gyakran felemelkedik, azonban mindannyiszor erőtlenül visszaesik. Este 7 órakor ájulás volt észlelhető, és nyomban beállott az agonia Este 8 órakor rövid pillanatra magához tért és rövid haláltusa után *meghalt*.

Földrengés Meránban.

Merán, junius 19. Ma délelőtt tiz óra huszonnégy perczkor heves földrengés ejtette rémületbe Merán lakosságát. Mennydörgésszerü zaj előzte meg a földrengést, a mely a házak minden berendezését megingatta. Egyéb kár azonban nem történt. (M. T. I.)

Pavlovics ügye a mentelmi bizottságban.

Budapest, junius 19. (Saj. tud. táv.) A nagykikindai törvényszéktől a szegedi főügyészség utján ma délelőtt a képviselőházba érkezett a Pavlovics Lyubomir képviselő mentelmi jogának felfüggesztése iránti kérelem Apponyi Albert gróf házelnök az összehivás dolgában rögtön intézkedett és a mentelmi bizottság holnap délelőtt 9 órakor fog az ügyben dönteni.

Az angol csapatok visszahivása Dél-Afrikából.

London, junius 19. Ritchie belügyminiszter tegnap Croydonban beszédet mondott, a melyben azt hangoztatta, hogy Anglia eddigi ellenségei olyan bámulatraméltó magatartást tanusitottak, hogy a kormány a dél-afrikai csapatok nagy részének visszahivására készül. (M. T. I.)

Maczedon ügynökök letartóztatása.

Athén, junius 19. A rendőrség letartóztatott néhány Maczedoniába való embert, a kik állitólag a maczedon bizottság ügynökei. Allitólag különféle kompromittáló iratokat találtak náluk. (M. T. I.)

Az angol királyról.

London, junius 19. Az orvosok azt ajánlották a királynak, hogy a jövő héten reá váró nagy megerőltetésre való tekintettel a legközelebbi napokban kiméljé meg magát. (M. T. I.)

Bányamunkások nemzetközi kongresszusa.

New-York, junius 18. Mitchell, a bányamunkások egyesületének titkára Indianopolisba nemzeti kongresszusra hivta össze a bányamunkásokat, hogy határozzanak arra nézve, vajjon czélszerü-e a barnaszénmunkásokat felszólitani, hogy sztrájkoljanak.

New-York, jun. 19 A bányamunkások indianopolisi nemzeti kongresszusát összehivó hirdetmény szerint a tanácskozás czélja az amerikai szénbányamunkások általános szrájknak megvitatása az antracit bányászok mostani sztrájkjának támogatása végett. A gyülés julius 17-én ül össze. (M. T. I.)

A brit vámegyesület.

London, junius 19. A Standard jelentése szerint Hicks-Beach pénzügyminiszter beszédét parlamenti körökben ugy magyarázzák, hogy azzal a brit vámegyesület eszméje el van intézve. (M. T. I)

Uralkodói helyettes.

Kopgenhága, junius 18. Minthogy a király Wiesbadenben van és a trónörökös pénteken Londonba megy a koronázásra, Keresztély herczeg veszi át az uralkodást. (M. T. I.)

Chile.

London, junius 19. A »Times« jelenti Buenos-Ayresből: A szenátus külügyi bizottsága letárgyalta a Chilével kötött legutóbbi megegyezést és még e héten a megegyezést pártoló jelentést fog beterjeszteni, a melynek a szenátus által való azonnali elfogadása biztositottnak látszik. Jövő héten a szerződést a jegyzőkönyvekkel a kamara elé terjesztik és valószinüleg ott sem fogják ellenezni. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Irta: **Sienkiewicz Henrik.** 24

A vér elfutotta Helena arczát, melle szinte zihált. Szólni akart, de ajka nagyon remegett.

— De te fogsz engem elfelejteni, óh herczegleány. Elfelejtesz ennek a durva kozákembernek az oldalán, aki majd fuvolával kiséri énekedet.

— Nem! Nem, soha! De te vigyázz! Félj tőle, mert rettenetes ember!

— *Egy* kozáktól féljek? A rónaság minden kozákjával is bátran végigverekszem érted! Te vagy minden kincsem: tudni akarom, hogy te is szeretsz-e?

— Igen.

Skrzetuski ugy hallgatta ezt a halkan, sugva ejtett szócskát, mintha angyalok muzsikálnának a fülébe. A mellében pedig ugy kalapált az a kis husdarab, mintha nem egy, de tiz szive volna. Mintha a napsugárnál is fényesebb világosság áradt volna a szemébe, mintha szárnyakon repült volna föl a magasságokba! Az asztalnál ülve föltünt ugyan neki, hogy a Bohun arcza szinte ijesztően halaványabb, de most hogy Helena érzéseit ösmerte, nem törődött már vele. Ha az utamba mer állani, gondolta magában, széttaposom, mint valami férget. Boldogságában már azt sem tudta, hogy mit cselekszik. Csak ugy öntötte magába az erős szeszes italokat, amelyek azonban nem részegitették meg a szerelemtől már mámoros fejet. De most már csak az imádott leány arczát látta, a többiek mintha eltüntek volna a szeme elől. Nem látta már, hogy Bohun egyre halványabb lett, hogy oda-odakap a kardja markolatához, s nem halotta azt sem, hogy Longinus háromszor is elmesélte a Stowejko hires cselekedetét. Nagyokat ittak valamennyien, az özvegy járt elől a jó példával, csak Bohun előtt állott érintetlenül a pohár. Aldomásokat mondtak a vendégekre, a herczegre és Lupula hospodárra. Vassili esete is szóba került, emlegették, hogy milyen rettenhetetlen hős a szerencsétlen vak és Simon a következőképpen magyarázta vendégeinek a bátyja tébolyát.

— Képzeljétek csak el, hogy ha már a szemünkbe hulló porszem is vaksivá tesz, milyen vakká tehette Vassilit az égő szurok, amelynek a tüze egészen az eszéig hatolt.

— Igen, igen, az ész az kényes egy jószág, mondta hasonló bölcseséggel Longinus.

Most már a herczegasszony is észrevette, hogy a Bohun arcza halotthalvány. Odasugott neki: mi bajod sólymocskám?

— Fáj a lelkem. De ura vagyok a szavamnak, lebirom kinjaimat.

— Jól van fiacskám!

A hosszu ételsornak már vége szakadt, de a poharazás vigan folyt tovább. Muzsikába fogtak a kozákok, pengett a kis orosz gitár, pörgött a kis dob s a herczegek ugrálni kezdettek. A herczegasszony is tánczra kerekedett, csipőjére csapta a kezét s egy helyben maradva emelgette a lábait, rezegtette a derekát és énekelt is hozzá. Skrzetuski is nekibátorodott s tánczba vitte Helenát. Mikor karjába zárta, ugy érezte, hogy a menyországot öleli. Ők már tüzesebben lejtettek s forgás közben a lány hosszan lecsüngő hajfonatai odakerekedtek a Skrzetuski nyakára, mintha ezekkel az illatos, eleven lánczokkal akarná magához kötözni őt. A kapitány nem volt ura már az eszének, odahajolt a Helena szájához és hevesen megcsókolta.

Azután aludni tértek. Longinus jutott néki hálótársul. Nagyokat sóhajtozva ült az ágya szélére, s igy szólt a hosszuszablyás lovaghoz:

— Holnap nem a régi Skrzetuski utazik veled Lubniebe!

Podbipienta éppen befejezte volt ájtatos esti imáját, s elbámultan meredt rá a kapitányra.

— A szivemet itt hagyom, s egy másik szivet viszek magammal.

— Vagy ugy! Megszeretted a herczegkisasszonyt!

— Megszerettem kegyetlenül. Most már aludni se tudok a sok érzéstől! Csak a holdat nézném és sóhajtozok. Néked bevallhatom, mert tudom, hogy te érző szivü ember vagy, aki megértesz.

Longinus, akinek eszébe jutottak a saját szerelmi kinjai, nyomban sóhajtozni kezdett annak jeléül, hogy megértette Skrzetuskit. Kisvártatva ezt kérdezte:

— Talán te is örök szüzességet fogadtál?

Skrzetuski hangosan nevetett a derék Longinus ostobaságán, de nem felelhetett már, mert egyik cseléd, egy villogó lekete szemü tatárember, akinek olyan ránczos volt az arcza, mint az asztalt alma, lépett a szobába. Jelentős pillantást vetett a kapitányra és alázatos tisztelettel kérdezte:

— Parancsol még valamit a nagyságos ur? Talán egy pohár bort altatónak?

— Nem! hordd el magad.

A tatár odalépett Skrzetuskihoz, s titkolózva dörmögte.

— A kisasszonytól hozok izenetet.

(Folyt.köv.)

NYILTTER.

Kálmán Sándor
ékszerész,
Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám.
Állandó nagy raktár:
Drágakövek, ékszerek, arany- és ezüst ajándéktárgyak, ezüst evőeszközök és minden e szakhoz tartozó áruból.
Legszolidabb szabott árak.
Mindennemü alakitásokat és javitást elvállal.
Telephon 469. szám. 150

KÖZGAZDASAG.

Czipész iparosok figyelmébe. A m. kir. nagyvávadi honvéd *hadapródiskola* növendékei és altisztjei számára 1902. október 1-től 1903. évi deczember hó 31-ig szükséges *lábbeliek* szállitására nézve 1902. *julius hó 22-én* délelőtt 10 órakor a m. kir. nagyváradi honvéd hadapródiskola kezelőbizottságának hivatalos helyiségében *irásbeli zárt ajánlati versenytárgyalás* fog tartatni. Részletesebb adatokat a versenytárgyalási hirdetmények tartalmaznak. A szállitási feltételek füzete és a minta lábbeli a hadapródiskolában (főépület földszint 7. szám) a hivatalos órák alatt naponta be, illetve megtekinthető s ugyan ott a szállitási feltételek füzete és ajánlati ürlap ingyen kapható.

A hadapród iskola parancsnokság fentartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül szabadon választhasson esetleg ujabb árlejtést hirdessen.

Marhaártáblázat 1902. junius hó 17-ről. Egy pár első rendü jármas ökör 620—720, egy pár másodrendü jármas ökör 530—610, egy pár harmadrendü jármas ökör 300—520, 1 drb fejős tehén 120—250. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 170—260. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—186, 1 drb. veres borju 20—50, 1 drb. fél éves borju 38—60, 1 drb egy éves borju 44—74, két éves borju 68—70. 1 drb hizott sertés 86—92, 1 pár fél éves 30—36, 1 pár egy éves sertés 44—68, 1 pár két éves sertés 76—124. 1 drb igás ló 160—260, 1 pár ökörbőr 40—50, 1 pár tehénbőr 26—34. 1 pár bojubőr 10—22, pár lóbőr 10—18.

Forgalmi kimutatás 1902. évi junius hó 17-ről. Tiszta buza körülbelül 200 hltr, kétszeres buza 60 hltr, rozs 50 hltr, 1 árpa 40 hkl. zab 80 hltr, tengeri 130 hltr, burgonya 90, hitr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 85, drb, félhizott 90, sovány 40, süldő 120, malacz 109, hizott marha 38, jármos ökör 560 fejős tehén 230, borju 240, bivaly 10, juh és kecske 130, ló 353.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde

Budapest, junius 19.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Államvasut	—.—
Rimamurányi	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Salgótarjáni	—.—
Wagon-Lőrincz	—.—

Határidők.

Budapest, junius 19.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.93
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.53
Zab ápr.	6.
Káposzta, repcze, aug.	—.96

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902 junius 19-én.

Magyar aranyjáradék 4%	120.60
Magyar koronajáradék	97.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	119.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 3½%	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	98.—
Italmérési jog megváltási kötvény	100.—
Horvath-szlavon földtehermentesitési kötvény	97 50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	206.—
Visszabályozásés szegedi sorsjegyek kölcsön	103 50
Osztrák járadékpapirban	101 50
Osztrák járadék ezüstben	101 50
Osztrák járadék aranyban	120 50
Osztrák korona járadék	99.70
Osztrák államsorsjegyek	153.—
Osztrák magyar bank részvény	15 80
Magyar hitelbankrészvény	703.50
Osztrák hitelintézet részvény	705 50
Párisi vista	95.27
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.06
Németbirodalmi márka	117 32
London vista	240 20
20 márkás arany	23 46

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1902. évi május 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.
Budapest	ind.	6 50	8 30	2 —	5 45	9 15	— —
Rákos	»	7 02	8 51	2 13	6 06	9 28	— —
Ujszász	»	8 28	10 59	3 36	8 40	10 54	— —
Szolnok	»	9 07	11 31	3 59	9 27	11 19	— —
Szajol	»	9 21	11 49	4 12	9 46	11 33	— —
P.-Ladány	»	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	4 54
Báránd	»	— —	2 12	— —	12 07	— —	5 11
Sáp	»	— —	2 27	†5 48	12 24	— —	5 32
B.-Ujfalu	»	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	5 58
M.-Peterd	»	— —	3 —	— —	1 —	— —	6 15
M.-Keresztes	»	— —	3 12	— —	1 14	— —	6 31
Bors	»	— —	3 25	— —	1 28	— —	6 50
Püspöki	»	11 48	3 32	— —	1 36	— —	7 02
Nagyvárad	érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16
Nagyvárad	ind.	12 21	4 10	6 46	2 06	2 18	12 —
V.-Velence	»	— —	4 17	— —	2 31	2 26	12 09
F.-Vásárhely	»	— —	4 28	— —	2 42	— —	12 38
M.-Telegd	»	12 51	4 50	7 15	3 03	2 51	1 10
Élesd	»	†1 04	5 08	†7 28	3 21	†3 05	1 41
Rév	»	1 27	5 33	7 50	3 45	3 26	2 24
Csucsa	»	2 14	6 22	8 37	4 52	4 16	3 07
B.-Hunyad	»	2 46	7 53	9 08	5 32	4 52	4 04
Jegenye	»	3 10	7 5	†9 33	†6 01	— —	5 47
Koloszvár	érk.	3 42	8 37	10 08	6 59	5 55	7 09

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.

		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.
Kolozsvár	ind.	— —	5 23	7 —	12 53	6 17	11 10
Jegenye	»	— —	— —	7 59	†1 35	7 21	— —
B.-Hunyad	»	— —	6 11	8 37	2 05	7 58	12 23
Csucsa	»	3 25	6 40	9 19	2 38	8 37	12 55
Rév	»	5 26	7 09	10 08	3 20	9 32	1 37
Élesd	»	5 54	†7 59	10 25	†3 32	9 49	†1 50
Mező-Telegd	»	6 21	8 11	10 42	3 44	10 07	2 03
F.-Vásárhely	»	6 49	— —	11 01	— —	10 27	— —
Várad-Velencze	»	7 02	8 32	11 10	— —	10 37	2 26
Nagyvárad	érk.	7 11	8 38	11 17	4 09	10 44	2 32
Nagyvárad	ind.	2 22	8 43	11 36	4 15	11 04	2 38
Püspöki	»	2 36	8 52	11 47	— —	11 14	— —
Bors	»	2 47	— —	11 54	— —	11 22	— —
Mező-keresztes	»	3 12	— —	12 05	— —	11 37	— —
Mező-Peterd	»	3 29	— —	12 17	— —	11 50	— —
B.-Ujfalu	»	4 07	9 23	12 29	4 52	12 05	3 18
Sáp	»	4 39	†9 38	12 47	— —	12 25	— —
Báránd	»	5 01	— —	1 01	— —	12 41	— —
P.-Ladány	»	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03
Szajol	»	— —	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19
Szolnok	»	— —	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39
Ujszász	»	— —	12 03	3 58	7 50	4 05	5 58
Rákos	»	— —	1 37	6 03	9 23	6 52	7 38
Budapest	érk.	— —	1 50	6 20	9 35	7 10	7 50

Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.

		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.
P.-Ladány	ind.	4 —	1 24	5 35	10 53	2 29	6 05
Debreczen	»	5 03	2 33	6 26	11 44	3 36	7 42
Érminálylfalva	érk.	6 06	3 57	— —	1 —	4 58	9 13

Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.

		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Érmihályfalva	ind.	6 17	11 17	3 14	5 27	9 14	— —
Debreczen	»	7 32	12 36	4 16	8 10	10 27	3 37
P.-Ladány	érk.	— —	1 45	5 03	9 43	11 28	5 34

Debreczen—Nagy-Léta—Vértes.

	V. v	V. v.
Debreczen i.	9 35	4 31
Sáránd »	10 18	5 16
H.-Bagos »	10 28	5 26
H.-Pályi »	10 45	5 45
M.-Pályi „	10 57	5 56
N.-Léta-Vértes érk.	11 16	6 15

Vértes—Debreczen—Nagy-Léta

	V. v.	V. v.
Nagy-Léta-Vértes ind.	5 25	1 05
M.-Pályi »	5 47	1 30
H.-Pályi »	6 03	1 48
H.-Bagos »	6 18	2 05
Sáránd »	6 40	2 29
Debreczen é.	7 18	3 13

Sáránd—Derecske.

Sáránd	ind.	10 23	5 26
Derecske	érk.	10 42	5 45

Derecske—Sáránd.

Derecske	ind.	6 —	1 49
Sáránd	érk.	6 20	2 09

Nagyvárad—Szeged.

		Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Nagyvárad	ind.	10 20	4 45	7 00
Ősi	»	10 30	4 56	7 16
Less	»	10 48	5 15	7 40
Gyapju	»	— —	— —	— —
Cséffa	»	11 03	5 34	8 05
Szalonta	»	11 26	6 02	8 46
Kötegyán	»	11 44	6 21	9 15
Sarkad	»	11 54	6 33	9 31
Gyula	»	12 18	6 57	10 30
Csaba	»	1 44	7 41	4 44
Orosháza	»	2 40	8 49	5 50
H.-M.-Vásárhely	«	3 27	10 12	7 00
Szeged	«	4 02	11 05	7 55

Szeged—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Szeged	ind.	3 30	10 52	6 46
H.-M.-Vásárhely	»	4 28	11 34	7 50
Orosháza	»	5 41	12 22	9 20
Csaba	»	7 00	1 38	4 50
Gyula	»	7 27	2 02	5 26
Sarkad	»	7 47	2 22	5 54
Kötegyán	»	7 57	2 32	6 10
Szalonta	»	8 23	2 57	6 47
Cséffa	»	8 42	3 15	7 18
Gyapju	»	— —	— —	— —
Less	»	9 04	3 33	7 51
Ősi	»	9 21	3 49	8 16
Nagyvárad	érk.	9 32	4 —	8 31

Nagyvárad—Arad.

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	ind.	10 20	4 45	7 —
Ősi	»	10 30	4 56	7 16
Less	»	10 48	5 05	7 40
Gyapju	»	— —	— —	— —
Cséffa	»	11 03	5 34	8 05
Szalonta	»	11 26	6 20	8 46
Kötegyán	»	11 44	6 24	9 15
Sarkad	»	11 54	6 33	9 31
Gyula	»	12 18	6 57	10 01
Csaba	érk.	12 37	7 29	10 30
Csaba	ind.	2 05	7 41	4 32
Kétegyháza	»	2 34	7 56	5 38
Arad	érk.	3 32	9 —	6 05

Arad—Nagyvárad.

		Sz. v.	Sz. v	Sz. v.
Arad	ind.	5 10	11 20	9 35
Kétegyháza	»	6 14	12 31	10 54
Csaba	érk.	6 40	12 57	11 24
Csaba	ind.	7 —	1 38	4 50
Gyula	»	27	2 05	5 26
Sarkad	»	7 47	2 22	5 54
Kötegy	»	7 57	2 32	6 10
Szalon	»	8 23	2 57	6 47
Cséffa	»	8 42	3 15	7 18
Gyapju	»	— —	— —	— —
Less	»	9 04	3 33	7 51
Ősi	»	9 21	3 49	8 16
Nagyvárad	érk.	9 32	4 —	8 31

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh

		Tv. sz. sz.	Sz. v.
Nagyvárad	ind.	5 51	4 30
V.-Velencze	»	6 92	4 40
Félix-Fürdő	»	6 26	5 02
Kardó	»	6 41	5 16
Nyárló	»	7 22	5 51
Magyar-Gyepes	»	7 34	6 02
Tasádfő	»	7 49	6 16
Drág-Cséke	»	8 04	6 30
Magyar-Cséke	»	8 21	†6 43
Dusesd	»	8 34	†6 54
Szombatság-Rogoz	»	9 05	7 22
Hollód	»	9 18	7 34
Cyanta	»	9 32	7 47
Sólyom	»	9 55	8 09
Borz	»	†10 10	†8 22
Belényes-Ujlak	»	10 22	8 32
Sonkolyos	»	†10 35	†8 44
Belényes	»	11 21	9 17
Szudrics	»	11 44	9 38
Lunka-Rézbánya	»	12 13	10 01
Vaskóh	érk.	12 29	10 15

Vaskóh—Belényes—Nagyvárad.

		Sz. v.	Tv. sz. sz.
Vaskóh	ind.	4 30	2 —
Lunka-Rézbánya	»	†4 41	2 13
Szudrics	»	5 05	2 42
Belényes	»	†5 31	3 19
Sonkolyos	»	5 50	†3 42
Belényes-Ujlak	»	†6 01	†3 54
Borz	»	6 09	4 04
Sólyom	»	6 22	4 25
Gyanta	»	6 41	†4 46
Hollód	»	6 55	5 06
Szombatság-Rogoz	»	†7 10	5 32
Dusesd	»	†7 34	†5 58
Magyar-Cséke	»	7 46	6 11
Drág-Cséke	»	8 05	6 35
Tasádfő	»	8 19	†6 49
Magyar-Gyepes	»	8 33	7 04
Nyárló	»	8 43	7 15
Kardó	»	9 06	†7 38
Félix-Fürdő	»	9 19	†7 51
V.-Velencze	»	9 39	8 14
Nagyvárad	érk.	9 49	8 25

Nagyvárad—Ermihálvfalva.

		Sz. v.	v v.
Nagyvárad	ind.	4 25	6 44
B.-Püspöki	»	4 40	7 10
Bihar	»	5 —	7 36
Paptamási	»	5 24	8 05
Gyapoly	»	5 37	8 21
B.-Diószeg	»	5 53	8 44
Nagykágya	»	6 05	8 59
Székelyhid	»	6 28	9 32
Erselind	»	6 49	10 —
Érmihályfalva	érk.	7 19	10 36

Ermihályfalva—Nagyvárad.

		Sz. v.	V. v.
Érmihályfalva	ind.	6 13	5 20
Érselind	»	6 41	6 —
Székelyhid	»	7 10	6 48
Nagykágya	»	7 22	7 02
B.-Diószeg	»	7 35	7 22
Gyapoly	»	7 50	7 40
Paptamási	»	8 11	8 08
Bihar	»	8 29	8 33
B.-Püspöki	»	8 52	8 58
Nagyvárad	érk.	9 06	9 15

Szombatság—Rogoz—Dobrest.

		V. v.	Tv. sz. sz.
Szombatság-Rogoz	ind.	9 10	7 25
Nánhegyesel	»	†9 36	†7 51
Dobrest	»	9 46	8 01

Dobrest—Rogoz—Szombatság.

		V. v.	Tv. sz. sz.
Dobrest	ind.	6 06	4 22
Nánhegyesel	»	†6 16	†4 32
Szombatság-Rogoz	érk.	6 40	4 56

Nagyvárad—Dévaványa—Gyoma.

		V. v.	Sz. v.
Nagyvárad	ind.	5 50	2 —
Ősi	»	6 09	2 14
Uj-Palota	»	6 24	2 29
Gyires	»	6 41	2 42
Kőrösszeg	»	7 02	3 01
Szakál	»	7 39	3 31
Nagy-Tóti	»	7 55	3 47
Komádi	»	8 25	3 59
Iráz	»	8 42	4 16
Kót	»	9 14	4 39
Vésztő	»	9 40	5 10
Szeghalom	»	10 26	5 55
Körös-Ladány	»	10 47	6 12
Kéthalom	»	11 05	6 30
Déva-Ványa	»	11 45	6 55
Ozed	»	12 03	7 15
Gyoma	érk.	12 26	7 39

Gyoma—Dévaványa—Nagyvárad.

		Sz. v.	V. v.
Gyoma	ind.	3 40	2 30
Ozed	»	4 07	2 54
Déva-Ványa	»	4 37	3 26
Kéthalom	»	4 54	3 43
Körös-Ladány	»	5 13	4 06
Szeghalom	»	5 40	4 38
Vésztő	»	6 12	5 22
Kót	»	6 38	5 52
Iráz	»	6 52	6 07
Komádi	»	7 10	6 38
Nagy-Tóti	»	7 22	6 50
Szakál	»	7 48	7 23
Kőrösszeg	»	8 11	7 47
Gyires	»	8 33	8 12
Uj-Palota	»	8 47	8 27
Ősi	»	9 03	8 46
Nagyvárad	érk.	9 20	9 05

Vésztő—Kötegyán—Hollód.

		V. v.	V. v.
Vésztő	ind.	4 45	5 15
Okány	»	5 07	5 33
Gyanta	»	5 23	5 48
Sarkad-Keresztur	»	5 36	5 57
Méhkerék	»	5 52	6 12
Kötegyán	érk.	6 —	6 19
Kötegyán	ind.	6 16	6 31
Pósa	»	6 29	6 46
Ilye	»	6 48	6 58
Csegőd	»	7 02	7 13
Erdő-Gyarak	»	7 12	7 23
Árpád	»	7 21	7 33
Fekete-Bátor	»	7 39	7 54
Fekete-Tót	»	7 52	8 09
Tenke	»	8 15	8 37
Rippa	»	8 39	9 06
Mocsár-Gyanta	»	8 51	9 19
Hollód	érk.	9 01	9 31

Hollód—Kötegyán—Vésztő.

		V. v.	V. v.
Hollód	ind.	4 35	11 —
Mocsár-Gyanta	»	4 46	11 12
Rippa	»	5 02	11 33
Tenke	»	5 24	12 10
Fekete-Tót	»	5 44	12 32
Fekete-Bátor	»	6 06	1 —
Árpád	»	6 16	1 11
Erdő-Gyarak	»	6 25	1 21
Csegőd	»	6 34	1 31
Ilye	»	6 57	1 51
Pósa	»	7 07	2 02
Kötegyán	érk.	7 19	2 15
Kötegyán	ind.	8 06	2 40
Méhkerék	»	8 15	2 50
Sarkad-Keresztur	»	8 33	3 10
Gyanta	»	8 43	3 21
Okány	»	9 02	3 42
Vésztő	érk.	9 20	4 02

Székelyhid—Margita—Sz.-Somlyó.

		V. v.	Sz. v.
Székelyhid	ind.	9 46	6 40
A.-Keresztur	»	10 30	7 22
V.-Ábrány	»	10 44	7 35
Monos-Petri	»	10 55	7 45
Margita	»	11 20	8 04
Felső-Ábrány	»	11 34	8 17
Szoldobágy	»	11 56	8 37
Bályok	»	12 10	8 50
Széplak	»	12 33	9 12
Ipp	»	1 08	9 40
Sz.-Nagyfalu	»	1 25	9 59
Szilágy-Somlyó	érk.	1 49	10 22

Sz.-Somlyó—Margita—Székelyhid.

		Sz. v.	V. v.
Szilágy-Somlyó	ind.	3 18	1 50
Sz.-Nagyfalu	»	3 43	2 17
Ipp	»	4 —	2 35
Széplak	»	4 35	3 12
Bályok	»	4 47	3 25
Szoldobágy	»	5 01	3 40
Felső-Ábrány	»	5 19	4 —
Margita	»	5 38	4 22
Monos-Petri	»	5 48	4 33
V.-Ábrány	»	5 58	4 44
A.-Keresztur	»	6 11	4 58
Székelyhid	érk.	6 50	5 39

Szeghalom—Füzes-Gyarmat.

		V. v.	V. v.
Szeghalom	ind.	10 20	5 50
Füzes-Gyarmat	»	10 45	6 17
B.-N.-Bajom	»	11 48	7 15
B.-Udvari	»	11 58	7 30
Szerep	»	12 09	7 41
P.-Ladány	érk.	1 —	8 32

Füzes-Gyarmat—Szeghalom.

		V. v.	V. v.
P.-Ladány	ind.	6 50	2 04
Szerep	»	7 40	2 48
B.-Udvari	»	7 54	3 01
B.-N.-Bajom	»	8 17	3 23
Füzes-Gyarmat	»	9 09	4 07
Szeghalom	érk.	9 30	4 28

A vonatok közlekedési ideje középeurópai idő szerint van kitüntetve.

A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig terjedő éjjeli időt jelzi.

A †-tel jelzettek feltételes megálló helyek.